

การสื่อความหมายผ่านอินโฟกราฟิกในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของ รายการที่ Thai PBS สถานีโทรทัศน์ ไทยพีบีเอส

Signification through Infographics on Corruption Issues in “Tee Nee Thai PBS,” A Television Program Produced by Thai Public Broadcasting Service (Thai PBS)

กัญญาภัค สำเภาเจริญ* และ สรพงษ์ วงศ์ธีระธรรม

Kanyapak Sompaojarean* and Sorapong Wongtheerathorn

วิทยาลัยนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Communication Arts, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author, E-mail: kaegoods2528@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจการสื่อความหมายผ่านอินโฟกราฟิกในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของ รายการที่ Thai PBS สถานีโทรทัศน์ ไทยพีบีเอส โดยได้วิเคราะห์ด้วยทศ คือ อินโฟกราฟิก (Infographic) ในรายการที่ Thai PBS ช่วง“คิดยกกำลังสอง” ที่มีการออกอากาศระหว่างวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 จนถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 45 ชิ้นงาน โดยใช้แนวคิดการทุจริตคอร์รัปชัน แนวทางการศึกษาเชิงสัตววิทยาและการสื่อความหมายมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันที่ถูกสะท้อนผ่านอินโฟกราฟิก ได้แก่ 1) การคอร์รัปชันเชิงบุคคล สินบน และเช็คของขบวนการค้าสูง เป็นการกระทำของบุคคลซึ่งถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การให้เพราะถูกเรียก และการให้เพื่อเอาผลประโยชน์ 2) การฉกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ พบว่า โครงสร้างในการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้กระทรวงและระเบียบของราชการที่ขาดความคล่องตัว 3) การไม่ทำตามหน้าที่ (ลัทธิพรรคพวก) คือ การเล่นพรรคเล่นพวกทำให้เกิดปัญหาการเลือกปฏิบัติ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ฮิวประมูล 4) การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งกฎหมาย กฎระเบียบและมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและคุ้มครองการแข่งขันทางการค้าขาดประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการผูกขาด การให้สัมปทาน 5) การใช้อิทธิพลทางการค้า (ผลประโยชน์ทับซ้อน) คือ การกระทำที่เจ้าหน้าที่รัฐ ข้าราชการ หรือนักการเมือง ใช้อำนาจในการเอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม การสื่อความหมายประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันผ่านอินโฟกราฟิกดังกล่าว เป็นการสื่อความหมายแฝงในส่วนของภาพด้วยการสร้างสัญลักษณ์หรือภาพแทนความหมายเพื่อใช้ถ่ายทอดความหมายที่เป็นนามธรรมของการทุจริตคอร์รัปชัน ควบคู่กับการสื่อความหมายตรงในส่วนของคุณภาพเนื้อหา ซึ่งพบว่าเป็นลักษณะของการอธิบายรายละเอียดและกำกับความหมายให้แก่ภาพ

คำสำคัญ: การสื่อความหมาย อินโฟกราฟิก ทุจริตคอร์รัปชัน

Abstract

The objectives of this qualitative research are to analyze and comprehend discourse on corruption issues in “Tee Nee Thai PBS,” a television program produced by Thai Public Broadcasting Service (Thai PBS). The analysis was carried out within the scope of the utilization of infographics in the program broadcast during May 22, 2014 to May 22, 2018, making a total of 45 tasks. Concepts of corruption, semiotics, and semantics were employed in the analysis. The findings revealed manifested acts of corruption as follows: 1) corruption at individual level included bribes and costly presents which were considered as a basic level of corrupt acts—satisfying demands and giving with the expectation of return, 2) privatization happened due to the regulations of state enterprises that lacked flexibility, 3) patronage-neglecting duties resulted in discrimination such as bid rigging and collusion, 4) concession happened due to ineffective laws, rules, and regulations on trading systems allowing monopoly and monopolistic concession, and 5) influential peddling-government officials or politicians abused their power for their own benefits rather than the public interest. In summary, the use of infographics here carries hidden connotations through symbols and representations conveying abstract meaning of corruption, and the messages and contents convey direct meaning by means of explication and captioning.

Keywords: Signification, Infographic, Corruption issues

1. บทนำ

สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส หรือ องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai Public Broadcasting Service) ซึ่งมีชื่อย่อว่า ส.ส.ท. หรือ Thai PBS ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 โดย พ.ร.บ. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย 2551 ในฐานะองค์การสื่อสาธารณะที่ไม่แสวงผลกำไรแห่งแรกของประเทศไทย สนับสนุนการพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพและคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทย (ส.ส.ท., รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2554, 2555) สถานีโทรทัศน์ Thai PBS นับเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความตื่นตัวในการใช้อินโฟกราฟิก โดยเริ่มจากสถานการณ์น้ำท่วมใหญ่ เมื่อปี 2554 ที่มีการรวมตัวกันของกลุ่มอาสาสมัครผลิตสื่ออินโฟกราฟิกและสื่อวิดีโอสร้างสรรค์ ในรูปแบบแอนิเมชันเข้าใจง่าย ๆ เพื่อให้ข้อมูลที่สำคัญ และจำเป็นซึ่งประชาชนควรรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสภาวะน้ำท่วมอย่างมีสติและเข้าใจ กลุ่มอาสาสมัครกลุ่มนี้มีชื่อว่า “กลุ่ม ฐูสู Flood” ซึ่งนำเสนอเรื่องที่น่าสนใจในรูปอินโฟกราฟิกและคลิปวิดีโอที่ตอบโจทย์ ในการให้ข้อมูลน้ำท่วมแก่ผู้ประสบภัย ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์โดยได้เผยแพร่ผ่านทางแฟนเพจ Facebook/ROOSUFLOOD และทางสถานีโทรทัศน์ช่อง Thai PBS ซึ่งถือเป็นสื่อกลางอีกแห่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารดังกล่าว และนับจากนั้น สถานีโทรทัศน์ Thai PBS ก็ได้ใช้สื่ออินโฟกราฟิกมาช่วยในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความซับซ้อนในอีกหลากหลายประเด็นจนถึงปัจจุบัน โดยในปัจจุบันยังพบว่าอินโฟกราฟิกได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการอธิบายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่กำลังเป็นประเด็นทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่กำลัง

เป็นกระแสและได้รับความสนใจจากสังคม ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีข้อมูลที่มามากมายและซับซ้อนอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นอินโฟกราฟิก จึงเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจเรื่องราวต่างๆ แก่สาธารณชน

การทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยหากดูจากภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International) ดำเนินการสำรวจทัศนคติหรือการมองภาพจากกลุ่มนักธุรกิจและประชาชนทั่วไป ก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าประเทศตลาดเกิดใหม่ เช่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย มาเลเซีย เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ไทยมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันค่อนข้างสูง แต่ที่คะแนนและลำดับดีขึ้นอาจเนื่องมาจากดัชนีนี้วัดในเรื่องการคอร์รัปชันแบบเก่า (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2560) ซึ่งมีได้ครอบคลุมมูลเหตุทั้งหมดของปัญหา ดังนั้นการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ ส่วนใหญ่เกิดมาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการเมืองที่มีลักษณะผูกขาดอำนาจอยู่ในมือคนกลุ่มน้อยที่มีทั้งทุนความรู้ อำนาจทางการเมือง อำนาจในการครอบงำข้อมูลข่าวสาร ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน การศึกษาต่ำ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่ำ อยู่อย่างกระจัดกระจาย มีการรวมตัวกันน้อย รวมทั้งประเทศไทยมีวัฒนธรรมแบบเล่นพรรคเล่นพวก เป็นผู้ชอบอยู่ใต้อาณัติหวังพึ่งพาคคนที่รวยกว่าหรือมีอำนาจมากกว่าให้มาช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่อง ๆ ให้กับคนได้มากกว่าที่จะเข้าใจเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมือง และความเป็นธรรมในระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งภาพลักษณ์ของประเทศที่เสียหายขาดความน่าเชื่อถือ ขาดการยอมรับในระดับโลก นักลงทุนต่างชาติไม่กล้ามาลงทุนทำให้ประเทศขาดการพัฒนา มีหนี้สินเพิ่มขึ้นสภาพเศรษฐกิจสังคมเลื่อมลวย ซึ่งรัฐบาลรวมทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคส่วนต่าง ๆ ต่างก็พยายามร่วมมือและหาวิธีป้องกันและแก้ไข อีกทั้งยังมีความพยายามในการสร้างมาตรการป้องกันและปราบปรามต่าง ๆ ขึ้นมามากมายพร้อมทั้งการเผยแพร่และให้ข้อมูลที่ประชาชนควรรู้เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยกันสอดส่องดูแลมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน หรือเพื่อให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นน้อยที่สุดจนหมดไปจากสังคม แต่ทว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทยด้วยวัฒนธรรมและค่านิยมที่มีมาช้านาน ในสังคมไทย โดยเฉพาะในแวดวงของระบบราชการ การเมืองของไทยที่แม้จะมีการวางแนวทางในการบริหารโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี แต่ในทางปฏิบัติที่แท้จริงนั้นกลับตรงกันข้าม องค์กรต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นมากมายเพื่อช่วยในการสอดส่องดูแล ตรวจสอบและป้องกันการทุจริตในทุกรูปแบบที่อาจเกิดขึ้น (ทนงศักดิ์ ม่วงมณี, 2556) การสร้างสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ในการรณรงค์ให้ความรู้และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะสื่อสามารถสร้างความเข้าใจและบอกเล่าเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญของการป้องกันและปราบปรามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในบริบททางการเมืองของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นประเด็นหลักในการจัดทำอินโฟกราฟิกเพื่อนำเสนอประเด็นการทุจริตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในบริบททางการเมืองผ่านรายการในช่วง “คิดยกกำลังสอง” โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ร่วมกับสถานีโทรทัศน์ Thai PBS รายการที่ Thai PBS เพื่อเผยแพร่และให้ข้อมูลความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เกิดประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายของประเทศตามภารกิจหลักและนโยบายของทั้ง 2 องค์กรดังกล่าวเพื่อใช้ในการสื่อสารและให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ประชาชน และจากการที่มีการแบ่งรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันโดยเปรียบเทียบการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักเกณฑ์ของสี่ที่สะท้อนตามความอดทนของชุมชน (Community's Tolerance) ที่มีต่อการทุจริต

คอร์รัปชัน โดย จำแนกออกเป็น สีดำ(Black Corruption) สีเทา (Gray Corruption) และสีขาว (White Corruption) ตามลำดับ (จารูธรรม สุขุมลพงษ์, 2556) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สัตว์อยู่ได้เข้ามาอยู่ในทุกรูปแบบของการสื่อสารและมีความสำคัญยิ่งที่เราควรที่จะศึกษาถึงการสร้างความหมายต่าง ๆ ของสัตว์ จากการทำจรรยาบรรณที่เป็นการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นนามธรรม สัตว์จึงเข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดความหมายด้วยการเป็นภาพแทนความหรือการสร้างสัญลักษณ์เพื่อใช้ในการสื่อความหมาย สร้างความเข้าใจและอธิบายความหมายให้แก่สังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาในประเด็นเรื่องของการสื่อความหมายประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันผ่านอินโฟกราฟิก (Infographic) ในรายการ ที่นี้ Thai PBS ในช่วง “คิดยกกำลังสอง” เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายในการเลือกใช้สัตว์ต่างๆเพื่อสื่อความหมายและนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการสื่อสารการสร้างความหมายเพื่อจัดทำสื่ออินโฟกราฟิกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้เข้าใจการสื่อความหมายผ่านอินโฟกราฟิกในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของ รายการที่นี้ Thai PBS สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส

3. อุปกรณ์และวิธีการ / วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันผ่านอินโฟกราฟิก (Infographic) ในรายการ ที่นี้ Thai PBS” ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาตัวบท (Textual Analysis) คือ อินโฟกราฟิก (Infographic) ที่เผยแพร่ผ่านรายการที่นี้ Thai PBS ในช่วง “คิดยกกำลัง 2” เฉพาะที่ออกอากาศทุกวันจันทร์ เวลาประมาณ 21.30 – 21.40 น. 22 พฤษภาคม 2557 จนถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 เท่านั้น รวมระยะเวลา 4 ปี ซึ่งมีผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งสิ้น 45 ชิ้นงาน โดยนำผลงานดังกล่าวมาวิเคราะห์ตัวบท โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันและแนวทางการศึกษาเชิงสัญวิทยาและการสื่อความหมาย (Semiotics and Signification) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งทางด้านภาพและเนื้อหาข้อมูลเพื่อให้เข้าใจถึงความหมายของการทุจริตคอร์รัปชันที่ถูกสื่อสารผ่านอินโฟกราฟิก

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ ผ่านอินโฟกราฟิกในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของ รายการที่นี้ Thai PBS สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส จากทั้ง 45 ชิ้นงาน ผลการวิจัยพบว่า มีการนำเสนอประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันใน 5 ประเด็น หลักๆ ซึ่งขอยกตัวอย่างภาพบางส่วนจากผลงานทั้งหมดเพื่อประกอบการอธิบายดังนี้

4.1 การทุจริตคอร์รัปชันเชิงบุคคล (Incidental) สินบน และเชือกของขวัญมูลค่าสูง

การทุจริตคอร์รัปชันเชิงบุคคล (Incidental) เป็นการทุจริตคอร์รัปชันในลักษณะของปัญหาบุคคล หรือเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันขั้นพื้นฐาน ที่มีอยู่ทั่วไปในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา และมี

ลักษณะของการเกิดที่แตกต่างไปซึ่งการให้และรับสินบนนั้นมีอยู่ 2 ประเภท คือ การให้เพราะถูกเรียก และให้เพื่อเอาผลประโยชน์

รูปที่ 1 ผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) จากชื่อบท “ไม่ควรเอาผิด...คนคิดสินบน?” (วันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560)

จากรูปที่ 1 แสดงตัวอย่างประเภทของสินบนที่พบในการทุจริตคอร์รัปชันเชิงบุคคลประกอบด้วย สินบนเพื่อซื้อความสะดวก สินบนเพื่อซื้อความไม่ผิด และสินบนเพื่อซื้อความได้เปรียบ แสดงให้เห็นว่าการรับสินบนนั้นสามารถพบได้ในทุกระดับของหน่วยงานหรือองค์กร

การสื่อความหมายเป็นลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผล (Index) ด้วยการเชื่อมโยงภาพปกหนังสือ “หางกระดิกหมา” แสดงถึงการเป็นที่มาของสินบน 3 อย่างที่ได้นำมากล่าวถึงในอินโฟกราฟิก (Infographic) โดยการนำเสนอภาพปกควบคู่กับสัญลักษณ์ (Symbol) ของสินบนทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ ภาพสัญลักษณ์มือ 2 มือที่กำลังส่งมอบเงินบนพื้นวงกลมสีขาว และมีข้อความกำกับใต้ภาพว่า “ซื้อความสะดวก” สื่อถึงสินบนประเภทนี้เป็นสินบนที่ผู้ให้เต็มใจให้ผู้รับ ภาพสัญลักษณ์มือทางด้านล่างที่ยื่นเงินให้ถูกแย่งมือทางด้านบนที่ถูกปลดล็อกและมีข้อความกำกับใต้ภาพว่า “ซื้อความไม่ผิด” สื่อถึงสินบนที่ทำให้เป็นสินบนเพื่อซื้อความไม่ผิด หรือเพื่อให้พ้นจากการกระทำผิดต่างๆ สัญลักษณ์ของภาพมือที่กำลังยื่นเงินให้กับ “ตัวคิง” ของหมาลูก และมีข้อความกำกับใต้ภาพว่า “ซื้อความได้เปรียบ” สื่อถึงสินบนประเภทนี้เป็นการให้สินบนเพื่อให้ผู้ให้ได้เปรียบในการทำกิจกรรมหรือประกอบธุรกิจต่างๆ เช่น ชนาะการประมูล เนื่องจากตัวคิงบนกระดานหมาลูกถือเป็นหมากตัวที่ใหญ่ที่สุดบนกระดาน จากผลงานดังกล่าวเป็นการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ร่วมกับคำบรรยายซึ่งคำบรรยายทำหน้าที่อธิบายความหมายให้แก่ภาพ

4.2 การจกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

สื่อได้นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาจากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ในหลากหลายหน่วยงานโดยเฉพาะในด้านโครงสร้างการบริหารงาน นโยบาย บทบาท ตลอดจนผลตอบแทนจากการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งพบว่า โครงสร้างในการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจอยู่ภายใต้กระทรวงและระเบียบของราชการที่ขาดความคล่องตัว ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ อีกทั้งยังมีปัญหาด้านการบริหารงานของกระทรวงต่างๆ ที่ดำเนินการด้วยความไม่โปร่งใสเปิดโอกาสให้ข้าราชการการเมืองเข้ามามีอำนาจในการแปลงสภาพในทุกระดับชั้นตอน

รูปที่ 2 ผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) จากชื่อบท "ซูเปอร์โฮลดิ้ง...คือจริงหรือ?" (วันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2558)

จากรูปที่ 2 แสดงตัวอย่างปัญหาการถกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ จากปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างการปฏิบัติงาน สื่อได้นำเสนอโดยสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างระหว่างรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนกับรัฐวิสาหกิจที่ทำกำไร การบริหารงานในรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนโดยสัญลักษณ์ของเมฆสีเทาที่ลอยอยู่เหนือตึกสีชมพูแทนสื่อความหมายแทนการเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ โดยได้นำเสนอถึงโครงสร้างการบริหารงานซึ่งเป็นที่มาของปัญหา สะท้อนให้เห็นถึงต้นเหตุและที่มาที่ไปของปัญหาตลอดจนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการสื่อความหมายโดยใช้กรอบแนวคิดเพื่อนำมาอธิบายถึงโครงสร้างและปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว

4.3 การไม่ทำตามหน้าที่ (ลัทธิพรรคพวก) เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ฮั้วประมูล

การเล่นพรรคเล่นพวกทำให้เกิดปัญหาการเลือกปฏิบัติ หรือ สองมาตรฐานและนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากการตัดสินใจจะอยู่ในรูปแบบของการคล้อยตามพวกเดียวกัน โดยปราศจากเหตุผล ซึ่งปัญหาที่พบบ่อยครั้งที่สุดก็จะเป็นเรื่องของ การจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ และการฮั้วประมูล ดังแสดงให้เห็นได้จากตัวอย่างของผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) ดังต่อไปนี้

รูปที่ 3 ผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) จากชื่อบท "ใช้ความโปร่งใส แก่ใจคอร์รัปชันการจัดซื้อ" (วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2557)

จากรูปที่ 3 แสดงตัวอย่างปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐ โดยได้กล่าวถึงการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างที่พบมากที่สุด คือ สาขาการก่อสร้าง การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ด้วยภาพบานกระจกสีดำ เป็นลักษณะของการแทน

ความของสิ่งที่เป็นนามธรรมโดยถ่ายทอดผ่านภาพสัญลักษณ์ ซึ่งสื่อถึงความไม่โปร่งใสและมีอาจตรวจสอบได้ในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ โดยมีข้อความทางด้านขวามือบนแถบสีดำเป็นการอธิบายถึงมูลเหตุแห่งปัญหาที่นำไปสู่การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง อันประกอบด้วย การตั้งงบประมาณเกิน การล็อกสเปก การเก็บซ่อนประกาศประมูล การคัดเลือกให้ได้อันดับแรก การผ่อนผันการตรวจรับงาน การต่อเวลาการเสียดำปรับ ซึ่งมูลเหตุเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงในโครงการใหญ่ต่างๆ โดยเฉพาะในสาขาก่อสร้าง จากเนื้อหาข้อมูลเป็นลักษณะการสื่อความหมายโดยตรง โดยเป็นการอธิบายรายละเอียดของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นการจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน

4.4 การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน

การผูกขาดเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย และนับวันก็จะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น สื่อได้นำเสนอถึงปัญหาการผูกขาดที่เกิดขึ้นในภาคส่วนต่างๆ โดยสะท้อนถึงข้อเท็จจริงและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการผูกขาด ตลอดจนกฎหมาย กฎระเบียบและมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและคุ้มครองการแข่งขันทางการค้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังแสดงให้เห็นในตัวอย่างต่อไปนี้

รูปที่ 4 ผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) จากชื่อตอน “ไทย...ประเทศเสรีแห่งการผูกขาด” (วันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

จากรูปที่ 4 แสดงตัวอย่างของปัญหาที่เกิดจากการผูกขาดซึ่งส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคมก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยและคนจนสร้างความเหลื่อมล้ำทางสังคม ด้านการเมืองนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน เกิดธนาภิบาลเมือง คือ ผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างนักการเมืองและการประกอบธุรกิจ และด้านเศรษฐกิจ ประชาชนต้องบริโภคสินค้าในราคาที่สูงโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากมีผู้ประกอบการเพียงรายเดียว และทำให้เกิดตลาดไม่เกิดการแข่งขันกันผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ

การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ด้วยภาพกราฟิกนวนระเบิด 3 ลูก แต่ละลูกถูกจุดจนวนและผูกห้อยกับโซ่ตรวน สื่อความหมายถึงการทำลายล้าง ความอันตราย อันเนื่องมาจากการผูกขาดทางธุรกิจ โดยมีข้อความ สังคมการเมือง เศรษฐกิจ อยู่บนระเบิดแต่ละลูกสื่อความหมายถึงผลกระทบทั้ง 3 ด้าน ที่เกิดขึ้นจากการผูกขาด มีการอธิบายรายละเอียดเพื่อกำกับความหมายแก่ภาพของระเบิดทั้ง 3 ลูก ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าการผูกขาดก่อให้เกิดผลกระทบและปัญหาทางด้านสังคม คือ สร้างความเหลื่อมล้ำ ระหว่างคนจนและคนรวย ด้านการเมือง คือ เป็นบ่อเกิดของการทุจริตคอร์รัปชัน เกิดธนาภิบาลเมือง คือ เป็นเรื่องของผลประโยชน์ระหว่างนักการเมืองและการประกอบธุรกิจ และด้าน

เศรษฐกิจ คือ ประชาชนต้องบริโภคสินค้าในราคาที่สูงโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายโดยการใช้ภาพสัญลักษณ์ประกอบกับคำอธิบายเพื่อกำกับความหมายให้แก่ภาพ

4.5 การใช้อิทธิพลทางการค้า (ผลประโยชน์ทับซ้อน)

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง การกระทำที่เจ้าหน้าที่รัฐ พนักงาน ข้าราชการ หรือนักการเมือง กระทำการโดยใช้อำนาจในการตัดสินใจที่เอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าผลประโยชน์ส่วนรวม จากโครงสร้างการบริหารงานในระบบราชการของไทย การใช้อำนาจรวมถึงการเปิดช่องว่างให้ใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์แก่ตนและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์สาธารณะ โดยสื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการกระทำดังกล่าวซึ่งส่งผลเสียโดยตรงต่อสังคมส่วนรวม ดังแสดงให้เห็นในตัวอย่างต่อไปนี้

รูปที่ 5 ผลงานอินโฟกราฟิก (Infographic) จากชื่อบท “รักษารบินไทยเท่าฟ้า” ต้องทำอะไร? (วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557)

จากรูปที่ 5 แสดงตัวอย่างปัญหาการใช้อิทธิพลทางการค้า (ผลประโยชน์ทับซ้อน) โดยสื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างในการบริหารงานที่มีกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการ เข้ามาอยู่ในคณะบริหารซึ่งพบว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้อาศัยอำนาจที่ตนมีในการเป็นคณะกรรมการ บริหารงานเพื่อให้ตนเองได้รับอภิสิทธิ์รวมถึงเอื้อผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง

การสื่อความหมายด้วยกราฟิกสัญลักษณ์รูปเครื่องบินที่มีแถบสีชมพูม่วง ซึ่งเป็นสีสัญลักษณ์ของสายการบินการบินไทย โดยมีข้อความบรรยายรายละเอียดของภาพ ซึ่งกล่าวถึง โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มนักการเมืองที่เข้ามาบริหารงานและวางนโยบายเอื้อผลประโยชน์ต่อตนและพวกพ้องเป็นลักษณะของผลประโยชน์ทับซ้อน การสื่อความหมายของข้อความ เป็นลักษณะของการอธิบายขยายความและกำกับความหมายให้แก่ภาพ

5. การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันผ่านอินโฟกราฟิก (Infographic) ในรายการ ที่นี้ Thai PBS” เมื่อพิจารณาผลการวิจัย พบว่ามีหลายประเด็นที่จะนำมาอภิปราย เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจการสื่อความหมายของอินโฟกราฟิกในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันของ รายการที่นี้ Thai PBS สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ในประเด็นหลักๆที่มีการนำเสนอได้แก่ 1) การคอร์รัปชันเชิงบุคคล สินบน และเซ็กซ์ของขบวนการค้าสูง 2) การฉกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ 3) การไม่ทำตามหน้าที่ (ลัทธิพรรคพวก) เช่น

การจัดซื้อจัดจ้าง ๔) การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น ผูกขาด การให้สัมปทาน ๕) การใช้สิทธิพลทางการค้า (ผลประโยชน์ทับซ้อน) ซึ่งอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 การคอร์รัปชันเชิงบุคคล สิ้นบน และเช็คของขบวนการมูลค่าสูง การให้และรับสินบนนั้นมีอยู่ 2 ประเภท คือ การให้เพราะถูกเรียก และให้เพื่อเอาผลประโยชน์ การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเพื่อให้อนุมัติโครงการต่าง ๆ เกิดขึ้นบ่อยครั้งทำให้รัฐต้องจ่ายเงินมากกว่าที่ควรจ่ายจริงหลายเท่า จากปัญหาดังกล่าวสื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบของสินบน 3 ชนิด คือ สินบนเพื่อซื้อความสะดวก สินบนเพื่อซื้อความไม่ผิด และสินบนเพื่อซื้อความได้เปรียบ ซึ่งการให้และรับสินบนนั้นเป็นเรื่องที่เกิดจากตัวบุคคลที่ขาดคุณธรรมและศีลธรรมที่ดีในจิตใจ อันเป็นพื้นฐานที่ควรได้รับการปลูกฝังในตัวบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุณิษฐา พรรณศิลป์, ภัคดี โพธิ์สิงห์ และสัญญา เคนาภูมิ (2559 : 338) ที่กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันควรเริ่มจากการสร้างค่านิยมความมีจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระดับปัจเจกบุคคล และการส่งเสริมธรรมาภิบาลให้แก่ระบบราชการไทยเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และเป็นการป้องกันการเกิดทุจริตคอร์รัปชัน

สื่อได้สะท้อนปัญหาและรูปแบบการเกิดสินบนในสังคมไทยที่คนส่วนใหญ่มองเป็นเรื่องไม่ผิดและยอมรับได้ ซึ่งเปรียบเป็นการทุจริตสีขาว (จารุวรรณ สุขุมลพพงษ์, 2556) บางครั้งมีการกล่าวว่าเป็น “สินบนสะอาด” เพราะผู้ให้เต็มใจให้แก่ผู้รับและต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ทั้งคู่ สินบนมักมาในรูปแบบของเงินตรา การสื่อความหมายด้วยการใช้สัญลักษณ์รูปธนบัตร ซึ่งเป็นตัวแทนที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อถ่ายทอดความหมายของการให้และรับสินบนที่แฝงอยู่ในตัวบท เป็นการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นนามธรรมสู่การนำเสนอเชิงภาพ และใช้ข้อความเพื่ออธิบายขยายความและกำกับความหมายให้แก่ภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Malcolm Barnard (2005) ที่อธิบายว่าภาพทั้งหมดมีศักยภาพที่จะถูกตีความหมายที่หลากหลาย โดยหน้าที่ของข้อความคือ การจำกัดการตีความ หรือการจำกัดความหมาย (Anchorage Meaning) ซึ่งการจำกัดความหมายให้แก่ภาพจะช่วยลดการคลาดเคลื่อนจากการตีความหมายของภาพได้

5.2 การฉกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ จากโครงสร้างการบริหารงาน นโยบาย บทบาท ตลอดจนผลตอบแทนจากการดำเนินงานต่างๆ ในการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้กระทรวงและระเบียบของราชการที่ขาดความคล่องตัว ส่งผลให้การผูกขาดเกิดขึ้นมากมายโดยเฉพาะในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยสื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างการบริหารงาน นโยบาย ที่เป็นช่องว่างเปิดโอกาสให้ข้าราชการ นักการเมืองเข้ามามีโอกาสแทรกแซงและกอบโกยผลประโยชน์ สร้างความเสียหายให้แก่รัฐวิสาหกิจต่างๆซึ่งส่งผลทำให้ไม่สามารถแข่งขันและทำกำไรได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเมศวร์ ศิริรักษ์ (2557) โครงสร้างทางกฎหมายว่าด้วย พ.ร.บ. ทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 ได้เอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายการเมืองที่เป็นรัฐบาล ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการนโยบายทุนรัฐวิสาหกิจที่มาจากพรรคการเมืองเป็นส่วนใหญ่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการดำเนินการตามกฎหมายทุกขั้นตอน และให้อำนาจฝ่ายบริหารในการยกเลิกรัฐวิสาหกิจโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางรัฐสภา ซึ่งสะท้อนถึงความไม่โปร่งใสในกระบวนการต่างๆตามกฎหมายฉบับนี้

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นข้อมูลที่เป็นนามธรรมการสื่อความหมายของอินโฟกราฟิกจึงมีลักษณะของการถ่ายทอดในรูปแบบของกรอบแนวคิดเพื่ออธิบายขยายความของโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการทุจริตดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินกฤต อุดมลาภไพศาล (2559) กล่าวว่า กระบวนการสร้างภาพแบบกรอบความคิดใช้เพื่อสื่อความเชิงนามธรรม ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ความถี่ ช่วงเวลา ในลักษณะของภาพกราฟิกผ่านกระบวนการแบ่งแยก

ประเภทข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และกระบวนการสัญลักษณ์ เนื่องจากการทุจริตคอร์รัปชันเป็นนามธรรมที่ดังนั้นจึงต้องอาศัยการสร้างภาพเพื่อช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพและกระตุ้นการรับรู้และเข้าใจความหมายได้ง่ายยิ่งขึ้น

5.3 การไม่ทำตามหน้าที่ (ลัทธิพรรคพวก) เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ฮั้วประมูล ซึ่งพบมากที่สุด คือ สาขาการก่อสร้าง สื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงของการเล่นพรรคเล่นพวกอันสืบเนื่องมาจากระบบอุปถัมภ์ที่เป็นค่านิยมของสังคมไทย นักวิชาการหลายท่านเห็นว่าระบบอุปถัมภ์เป็นสาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน (จินตนา พลอยภักทริกัญญา, 2554) เพราะเป็นระบบที่ต้องต่างพึ่งพาอาศัย ช่วยเหลือเกื้อกูลและตอบแทนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้ให้การอุปถัมภ์ และผู้รับการอุปถัมภ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ ไชยอำพร และศิรินทิพย์ อรุณเรื่อ (2558 : 183) ที่อธิบายว่า มูลเหตุสำคัญในการคอร์รัปชันมาจากระบบการเมือง ที่ใช้อำนาจไปในเชิงอุปถัมภ์กับบรรดานักธุรกิจผู้ให้ทุนสนับสนุนในช่วงเลือกตั้ง เข้ามาลงทุนจากโครงการก่อสร้างหลายรูปแบบ ส่งผลให้บรรดานักการเมืองต่างออกนโยบายและข้อกำหนดต่างๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนธุรกิจผู้เคยให้ทุนสนับสนุนตนในช่วงเลือกตั้ง

การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพบานกระจกสีดำเพื่อแทนความหมายของความไม่โปร่งใส ซึ่งสีดำสื่อถึงการควบคุมและพลังอำนาจ ให้ความรู้สึกมีดমন น่ากลัว หดหู่ ลึกลับ ว่างเปล่าและอันตราย (ภุชงค์ ทองเลิศ, 2554) กราฟฟิกสัญลักษณ์บานกระจกสีดำที่ใช้ควบคู่กับข้อความบรรยายเป็นการอธิบายและกำกับความหมายให้แก่ภาพ สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารด้วยภาพร่วมกับคำบรรยาย (ภุชงค์ ทองเลิศ, 2554) ที่กล่าวว่า ทั้งภาพและคำบรรยายภาพต่างทำงานเกื้อกูลกัน โดยภาพจะเป็นสารสนเทศที่บอกอุปลักษณะภายนอก ส่วนคำบรรยายจะช่วยเสริมเกื้อกูลความหมายเหล่านั้นให้กับภาพ แสดงให้เห็นว่าการออกแบบกราฟฟิกสัญลักษณ์สามารถสร้างความเข้าใจและถ่ายทอดความหมายที่เป็นนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมได้โดยมีข้อความบรรยายเป็นตัวเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ภาพ

5.4 การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น ผูกขาด การให้สัมปทาน ส่งผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะการผูกขาดในรัฐวิสาหกิจและภาคบริการของไทย สื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงกฎหมายกฏระเบียบและมาตรการต่างๆ ในการป้องกันและคุ้มครองการแข่งขันทางการค้าที่ขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนธุรกิจผู้รับสัมปทานให้มีโอกาสในการกำหนดราคาสินค้าและบริการในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน จึงส่งผลให้ประชาชนต้องแบกรับภาระบริโภคสินค้าในราคาที่สูงโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากมีผู้ประกอบการเพียงรายเดียว และทำให้เกิดการแข่งขันกันผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การผูกขาดทางการค้ามักมาในรูปแบบของการจ่ายเงินเพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดหรือการให้ได้รับสัมปทาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2541) (อ้างถึงใน ขวัญฤทัย ใจทัน, 2554 : 23) ที่กล่าวว่า การให้สัมปทานในโครงการขนาดใหญ่เป็นผลมาจากการที่นักธุรกิจให้สินบนหรือผลประโยชน์ต่างๆ แก่ข้าราชการและนักการเมือง ในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การผลักดันโครงการสัมปทานใหม่ๆ การช่วยเหลือในขั้นการพิจารณาของ ข้อเสนอทางเทคนิคและทางการเงินในการประมูลรวมถึงการสนับสนุนร่างสัญญาอันเป็นประโยชน์ต่อผู้รับสัมปทาน

การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ด้วยภาพกราฟิกฉนวนระเบิด 3 ลูก แต่ละลูกถูกจุดจนวนและผูกห้อยกับโซ่ตรวน สื่อความหมายถึงการทำลายล้าง ความอันตราย อันเนื่องมาจากการผูกขาดทางธุรกิจเป็นลักษณะการสร้างสัญลักษณ์เพื่อใช้แทนความหมายของปัญหาอันเกิดจากการทุจริตข้อความเนื้อหาในผลงานดังกล่าวเป็นการสื่อความหมายตรงเพื่อเป็นการอธิบายรายละเอียดให้แก่ภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ เพียร์ซ (C. Peirce) ที่กล่าวว่า การ

สื่อความหมายแบบสัญลักษณ์ (Symbol) ถูกสร้างขึ้นเป็นความสัมพันธ์ที่รูปสัญลักษณ์ ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับความหมายสัญลักษณ์ แต่เป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบของการเป็นตัวแทนหรือถูกกำหนดขึ้นมา รูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์จึงกลายเป็นจุดกำเนิดของสัญลักษณ์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2553)

5.5 การใช้อิทธิพลทางการค้า (ผลประโยชน์ทับซ้อน) เป็นรูปแบบการทุจริตในลักษณะของโครงสร้างหรือการทุจริตเชิงนโยบาย การดำเนินการ หรือการบริหารงานโดยมีการใช้ข้อกำหนดของกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบในผลประโยชน์ จากโครงสร้างการบริหารงานในระบบราชการของไทย การใช้อำนาจรวมถึงการเปิดช่องว่างในการบริหารงานในโครงการต่างๆโดยการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจนำไปสู่การเอื้อประโยชน์แก่นักการเมืองและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์สาธารณะ สื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและผลกระทบอันเกิดจากการกระทำดังกล่าวโดยเฉพาะในโครงการเมกะโปรเจกต์ที่สำคัญๆของไทย ซึ่งส่งผลเสียโดยตรงต่อสังคมส่วนรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะธิดา อภัยศักดิ์ (2561 : 6) ที่กล่าวว่า ผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง การทำงานโดยเอื้อผลประโยชน์แก่ตน ญาติพี่น้อง หรือพวกพ้อง เป็นรูปแบบของการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย ผลประโยชน์ทับซ้อน การจัดทำโครงการโดยมิได้คำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ ได้สร้างความเสียหายแก่สังคมเนื่องจากผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับเม็ดเงินที่สูญเสียไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทนงศักดิ์ ม่วงมณี (2556) ที่กล่าวว่า โครงสร้างทางการเมืองของไทยถูกรอบงำด้วยอิทธิพลของนักธุรกิจการเมือง เอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มทุนธุรกิจการเมือง ก่อให้เกิดการทุจริตตั้งแต่ระดับนโยบายลงมายังฐานราก

การสื่อความหมายของภาพและเนื้อหาข้อความการใช้ภาพสัญลักษณ์รูปเครื่องบินที่มีแถบสีม่วงชมพูซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการบินไทยเป็นลักษณะของการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของการเป็นตัวแทนหรือถูกกำหนดขึ้นมาที่สังคมต่างรับรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ เพียร์ซ (C. Peirce) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์แบบสัญลักษณ์ (Symbol) เป็นความสัมพันธ์ของการเป็นตัวแทนหรือถูกกำหนดขึ้นมา (กาญจนา แก้วเทพ, 2553) สำหรับข้อความบรรยายถึงสภาพปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างการบริหารงานดังกล่าวซึ่งเป็นข้อความที่สามารถเข้าใจได้ตรงตามตัวอักษร ซึ่งเป็นการสื่อความหมายตรงตามข้อเท็จจริงเพื่ออธิบายรายละเอียดของสภาพปัญหาซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการออกแบบอินโฟกราฟิกที่มีประสิทธิภาพ

6. บทสรุป

จากการวิจัยสรุปได้ว่า รายการ ที่นี้ Thai PBS ช่วง “คิดยกกำลังสอง” ของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ได้ใช้อินโฟกราฟิก (Infographic) ในการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอันเกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันในประเด็นหลักๆ ดังนี้ 1) การคอร์รัปชันเชิงบุคคล สิ้นบน และเช็คของขบวนการมูลค่าสูง:รูปแบบของการรับสินบน 3 ชนิด ซึ่งนำไปสู่การทุจริตในรูปแบบต่างๆและเป็นพื้นฐานนำไปสู่การทุจริตรูปแบบอื่นๆต่อไป 2)การฉกฉวยและแปรรูปทุนของรัฐ โดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ:โครงสร้างการบริหารงานที่ขาดความคล่องตัว เปิดโอกาสให้ข้าราชการและนักการเมืองเข้าไปแทรกแซงเพื่อรับผลประโยชน์ เกิดการผูกขาดมาก 3) การไม่ทำตามหน้าที่ (ลัทธิพรรคพวก) เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ฮั้วประมูล:มาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ที่ต่างฝ่ายต่างตอบแทนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งการเลือกปฏิบัติและการให้อภิสิทธิ์ต่างๆระหว่างผู้ให้การอุปถัมภ์ และผู้รับการอุปถัมภ์ 4) การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น ผูกขาดการให้สัมปทาน: กฎระเบียบและมาตรการป้องกันที่ขาดประสิทธิภาพ ประชาชนแบกรับภาระการบริโภคสินค้าและ

บริการที่ราคาแพง 5) การใช้อิทธิพลทางการค้า (ผลประโยชน์ทับซ้อน): การทุจริตในลักษณะของโครงสร้างหรือการทุจริตเชิงนโยบาย การดำเนินการ หรือการบริหารงาน โดยมีการใช้ข้อกำหนดของกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบในผลประโยชน์

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน โดยเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเป็นหลัก จากระบบอุปถัมภ์ที่อยู่คู่กับสังคมไทยที่ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัยและต่างตอบแทนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ทั้งการอุปถัมภ์ในเครือญาติ เพื่อนร่วมงาน หรือการอุปถัมภ์ของกลุ่มธุรกิจกับนักการเมือง ซึ่งสื่อได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของค่านิยมทางสังคมดังกล่าวที่สอดแทรกอยู่ในทุกรูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยสร้างความเสียหายตั้งแต่ระดับโครงสร้างลงมายังฐานราก การทุจริตคอร์รัปชันที่พบในสังคมไทยส่วนใหญ่เกิดตั้งแต่ในชั้นของโครงสร้างตลอดลงมายังขั้นตอนการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ที่ต่างวางนโยบายเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ตนและพวกพ้อง

จากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นนามธรรม การสร้างความหมายเพื่อใช้ในการสื่อสารจึงมีส่วนสำคัญยิ่งในฐานะเป็นตัวกลางเชื่อมโยงและถ่ายทอดความหมายจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้รับสาร ด้วยคุณสมบัติของอินโฟกราฟิกที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ภาพและเนื้อหาข้อความจึงทำให้อินโฟกราฟิกมีความสำคัญในการเป็นสื่อกลางเพื่อใช้สื่อความหมายดังกล่าว การสื่อความหมายของการทุจริตคอร์รัปชันทั้งทางด้านภาพและเนื้อหาข้อความล้วนมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน โดยการสื่อความหมายทางด้านภาพส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อความหมายในรูปแบบของการสร้างสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการสร้างภาพขึ้นมาเพื่อใช้สื่อความหมายต่างๆของการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นลักษณะของการถ่ายทอดความหมายของสิ่งที่เป็นนามธรรมสู่รูปธรรมด้วยภาพกราฟิกและสัญลักษณ์ต่างๆซึ่งสังคมสามารถรับรู้และตีความหมายร่วมกันได้ ส่วนทางด้านเนื้อหาข้อความเป็นลักษณะของการถ่ายทอดความหมายแบบตรงหรือการสื่อความหมายตามตัวอักษรเพื่ออธิบายขยายความรายละเอียดและกำกับความหมายให้แก่ภาพกราฟิกและสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการตีความหมายของผู้รับสาร

จากการวิจัยเรื่อง การสื่อความหมายประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันผ่านอินโฟกราฟิก (Infographic) ในรายการที่นี้ Thai PBS เป็นการศึกษาถึงวิธีการที่สื่อใช้ในการถ่ายทอดความหมายของการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในความหมายต่างๆของการทุจริตคอร์รัปชันที่ถูกถ่ายทอดผ่านอินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อเป็นสื่อกลางในการบอกเล่าเรื่องราว อธิบายถึงปัญหาและผลกระทบจากการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งถือเป็นการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และถูกต้องแม่นยำแก่ประชาชน เนื่องจากข้อมูลต่างๆที่ทางรายการนำเสนอได้ผ่านการคัดกรองและทำวิจัยมาแล้วทั้งสิ้น ถือเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักรู้และการร่วมมือป้องกันต่อปัญหาการทุจริตดังกล่าวที่ส่งผลเสียต่อประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับการออกแบบการสื่อสารการสร้างความหมายเพื่อจัดทำสื่ออินโฟกราฟิกได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การสื่อความหมายประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันผ่านอินโฟกราฟิก (Infographic) ในรายการที่นี้ Thai PBS เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวบทเกี่ยวกับการสื่อความหมายของอินโฟกราฟิก (Infographic) ในประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน สะท้อนให้เห็นว่า การนำเสนอประเด็นการทุจริตคอร์รัป

ชั้นของสื่อยังเป็นเรื่องที่ไม่สามารถนำเสนอได้อย่างตรงไปตรงมาทั้งหมด เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการตีความ ข้อมูลเนื้อหา การนำเสนอเป็นเพียงการให้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมซึ่งขาดข้อมูลเชิงลึก สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษารายการที่ Thai PBS ในด้านการรับรู้และความตระหนักของผู้บริโภค ข่าวสารต่อการรับชมอินโฟกราฟิกผ่านรายการ ต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรพงษ์ วงศ์ธีระธรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณา ชี้แนะ และให้กำลังใจในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา คล้ายแก้ว รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชуда วิจิตรจามรี และรองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ ทองเลิศ คณะกรรมการในการพิจารณา การวิจัยในครั้งนี้ ที่คอยให้คำแนะนำและชี้แนะให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ที่ อำนวยความสะดวกและสนับสนุนด้านข้อมูลที่จำเป็นต่องานวิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2553). แนวพินิจใหม่ในสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- กฤษณ์ ทองเลิศ. (2554). การถ่ายภาพเชิงวารสารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อินทนิล.
- ขวัญฤทัย ใจทัน. (2554). การให้ความหมายและที่มาของความหมายการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่4 โรงเรียนนาขินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). แนวโน้มของคอร์ปชั่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: รัฐสภา.
- จินตนา พลอยภัทรภิญโญ. (2554). ปัจจัยเอื้อที่ทำให้เกิดการทุจริตต่อหน้าที่ของบุคลากร สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทนงศักดิ์ ม่วงฉิม. (2556). มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย (ฉบับวิชาการ). กรุงเทพฯ: สำนักมาตรการป้องกันการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ปรเมศวร์ ศิริรักษ์. (2557). มาตรการทางกฎหมายในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ: ศึกษากรณีพระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 “เบญจมิตรวิชาการ”*. (หน้า 680-688). 25 เมษายน 2557 ณ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี ประเทศไทย.
- ปิยะธิดา อภัยศักดิ์. (2561). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์ปชั่นในหน่วยงานภาครัฐ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. 13(1), 1-12.
- พิชญ์ณัฐา พรรณศิลป์, ภัคดี โพธิ์สิงห์ และสัญญา เคนาภูมิ. (2559). การคอร์รัปชันในระบบราชการไทย: แนวทางการป้องกันและแก้ไข. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 4 (2), 326-339.

สุพรรณิ ไชยอำพร และศิรินทิพย์ อรุณเรื่อ. (2558). รูปแบบและกระบวนการคอร์ปชั่นในการก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ. วารสารพัฒนาสังคม. 17(1), 183-228.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. รูปแบบของการทุจริตคอร์ปชั่น รวมทั้งผลประโยชน์ทับซ้อนในปัจจุบัน. [ออนไลน์]. (2560). แหล่งที่มา <http://itc.drr.go.th/th/node/677>

องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย(ส.ส.ท.). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี. [ออนไลน์]. (2554.2555). แหล่งที่มา <http://org.thaipbs.or.th/organization/history>